

Katsetage uut ja jagage retsepte meiega

Kõige toredamad ja kaua kasutamist leidvad retseptid saame siis, kui oleme neid toite ise maitsta saanud. Sõbrannalt võib häbenemata küsida, milline on hõrgu roa koostis või milline salanõks argise pala nii nauditavaks muudab.

Kui aga pole võimalust kõike täpselt välja uurida, hakkame omapead katse-eksituse meetodil ihaldusväärselt suutäit kokku seadma. Seejuures ei pruugi kõik tükke minna, ent midagi toredat ja perele meelepärast võib siiski valmida. Nüüd peame selle endale meelepidamiseks üles kirjutama, et oskaks veel järgmine kordki niimoodi teha.

Igal perenaisel juhtub mõni musta masenduse hetk tekkima, kui oled kõigest väest pingutanud, et pidulikuks juhuks tõeliselt head lauale panna, aga...

Minul oli selline hetk, kui aastaid tagasi valmistusin võõrustama Rootsist pärit sugulasi, nende seas ehtsaid rootslasi. Soovisin teha karpkala tarretises, aga želatiini polnud kusagilt saada. Appi tuli hea tuttav, kes oli saanud endale seda meie maal defitsiitset kaupa Kanadast. Pakendilt olevat seletust ma muidugi ei lugenud ja tegin pimesi nagu tavaliselt. Maitsestasin leeme äädika ja suhkruga ning lisasin veel magustoiduks mõeldud ülimagusat želatiini. Lõpptulemusena imestasid külalised, kuidas

ma küll nende maitse järgi olen osanud teha.

KADRIN LINNA

LUGEJA KÜSIB

Rooste pihlakatel

Mind hämmastasid helepruunid kühmukesed pihlaka lehtedel. Ma pole kunagi varem näinud, et lehed oleksid nendega tihedalt kaetud. Algul tunduvad kühmud niiskena, esineb ka piisku. Hiljem need kuivavad, muutuvad tumedamaks ja lamedamaks. Eriti tugevalt on puu kahjustatud altpoolt. Mis haigus see on? Mind paneb muretsema võimalus, et haigus võib levida ka viljapuudele.

Vastab

VÄINO PALLUM

Kirjeldatud kahjustust pihlaka lehtedel kutsuvad esile pihlakanäsarooste, mille tekitajaks on roosteseen *Gymnosporangium cornutum*. Eestis on roosteseene liike leitud umbes 200. Need parasiteerivad paljudel põllu- ja aiakultuuridel, samuti looduslikel rohttaimedel, okas- ja lehtpuudel.

Haigusetektaja moodustab nakatunud taimede lehtedel, sageli ka varrel ja teistel taimeosadel, väikesi pruunikaid roostet meenutavaid padjan-deid.

Aiakultuure kahjustavatest roostehaigustest on tuntumad karusmarjarooste, nelgi-rooste, krüsantheemi-rooste, kannikese-rooste, sibu-

la-rooste, ploomipuu-leherooste. Küberooste (*Uromyces appendiculatus*) all kannatavad aed- ja põlduba, hernes, peet.

Näsaroostet esineb pirnipuul, viirpuul, tuhkpuul, tõlvroostet roosil ja vaarikal. Pihlaka-näsarooste levikuks oli tänavune kevad-suvi väga soodne, nii nagu mitmete teistegi roostehaiguste jaoks. Lehtede nakatumise järel tekivad pihlaka lehtede pealispinnal väikesed ümarad, kollased kuni pruunikad, mustade täpikestega – seene spermogoonidega – laigukesed. Neist arenevad lehe alumisel pinnal kimpu-pudena paiknevad piklikud näsakujulised kevised ehk kevadeoslad.

Haigusele soodsates oludes (niisked ja jahedad kevadilmad) katavad haiguslaigud peagi suure osa lehepin-nast ja lehed hakkavad kuivama.

Kevadeoslates valmivad suve jook-sul kevadeosled, mis kanduvad tuule-ga vaheperemeestaimetele – harilikule kadakale. Kadakal moodustuvad järg-misel kevadel oranžikaspruunid puhe-tised. Neis valmivad talieosed nakata-vad uuesti pihlaka lehti.

Meil pihlaka-näsarooste õunapuud ei ohusta. Pirnipuult seni harva lei-tud näsaroostet tekitab pihlaka-näsa-rooste lähedane, kuid erinev liik *Gymnosporangium sabiniae*.

REPRO

